

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту розпорядження Кабінету Міністрів України
«Про схвалення Концепції Державної цільової економічної програми з
енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-
2026 роки»

1. Резюме

Проектом розпорядження передбачається схвалити Концепцію Державної цільової економічної програми з енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки, метою якої є створення умов для підвищення рівня енергоефективності національної економіки в частині зменшення споживання енергоресурсів та підвищення енергетичної незалежності шляхом використання місцевих видів енергетичної сировини з відновлюваних джерел енергії. Проект акта розроблено з метою виконання довгострокових пріоритетів Уряду, визначених пунктом 9.1 «Енергетична безпека» Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Уряду від 12.06.2020 № 471.

2. Проблема, яка потребує розв'язання

У зв'язку із закінченням дії у 2021 році Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 (зі змінами), на державному рівні починаючи з 2022 року будуть відсутні програмні інструменти стимулювання реалізації енергоефективних заходів в різних секторах економіки (житловий сектор, бюджетна сфера, промисловість, транспорт), а також розвитку використання відновлюваних джерел енергії.

Разом з тим зважаючи на існуючі цілі і завдання щодо підвищення енергоефективності національної економіки та збільшення частки відновлюваних джерел енергії в енергетичному балансі країни, які визначені в загальнодержавних стратегічних та програмних документах (Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019, а саме цілі 7 «забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх»; Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Уряду від 12.06.2020 № 471; Енергетичній стратегії України на період до 2035 року “Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність”, схваленої розпорядженням КМУ від 18.08.2017 № 605-р), а також беручи до уваги взяті Україною зобов'язання щодо реалізації законодавчих та практичних кроків з імплементації законодавства ЄС в сферах енергоефективності та відновлюваної енергетики відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, а також в

рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства постає нагальна потреба у продовженні існуючих механізмів стимулювання впровадження енергоефективних заходів у житловому секторі, а також доповнення загальнодержавних інструментів новими напрямками в сферах промисловості, бюджетній сфері, транспорті, включаючи необхідність задоволення потреби у державному стимулюванні окремих сфер відновлюваної енергетики.

3. Суть проекту акта

Проектом розпорядження передбачено схвалення Концепції Державної цільової економічної програми енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки, яка передбачає розроблення і виконання нової Державної цільової економічної програми енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки, що включатиме такі заходи:

стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів (встановлення енергоефективного обладнання та/або матеріалів) шляхом відшкодування частини суми кредитів;

стимулювання підприємств до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, взятих на придбання енергоефективного обладнання;

стимулювання розвитку ринку енергосервісу шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими виконавцями енергосервісу для впровадження заходів із термомодернізації на об'єктах державної та комунальної форми власності;

проведення санації будівель органів державної влади та забезпечення енергетичної ефективності таких будівель на рівні не нижчому, ніж встановлено мінімальними вимогами щодо енергетичної ефективності будівель, в тому числі розроблення проектно-кошторисної документації;

стимулювання розвитку інфраструктури зарядних станцій для електромобілів;

стимулювання населення до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики для забезпечення гарячого водопостачання шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання сонячних колекторів;

стимулювання населення до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики для забезпечення опалення та гарячого водопостачання шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання теплового насосу;

стимулювання суб'єктів господарювання до встановлення електростанцій, що виробляють електроенергію з біогазу, виробленого з відходів сільського

господарства (анаеробне зброджування) потужністю до 150 кВт, шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими на придбання та встановлення обладнання;

стимулювання суб'єктів господарювання до встановлення установок з виробництва біогазу з відходів сільського господарства (анаеробне зброджування), шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими на придбання та встановлення обладнання;

стимулювання суб'єктів господарювання до впровадження проектів з вирощування енергетичних рослин шляхом відшкодування відсотків за кредитами, залученими на закладання плантацій та придбання садивного матеріалу.

4. Вплив на бюджет

Фінансування Державної цільової економічної програми енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки (далі - Програма) передбачається за рахунок коштів державного і місцевих бюджетів.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми за 5 років становить близько 9,962 млрд. гривень, з них на фінансування:

механізму стимулювання населення до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання енергоефективного обладнання та/або матеріалів – 4,473 млрд грн; (розрахунок фінансування здійснено на основі даних попиту з боку населення до участі в діючій програмі державної підтримки населення у 2019 році, з екстраполяцією на весь період дії нової програми);

механізму стимулювання підприємств до впровадження енергоефективних заходів шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими на придбання енергоефективного обладнання – 0,94 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено на основі даних щодо орієнтовного розміру кредиту на впровадження енергоефективних заходів підприємствами, визначеного за допомогою аналітичного дослідження в рамах допомоги проекту GIZ, а також прогнозного попиту на участь у програмі, з екстраполяцією на весь період дії нової програми);

стимулювання розвитку ринку енергосервісу шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залучених виконавцями енергосервісу для впровадження заходів із термомодернізації на об'єктах державної та комунальної форми власності – 2,529 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено на основі даних щодо площі та споживання теплової енергії вибірки потенційних об'єктів енергосервісу, що складає 10% від загальної кількості

потенційних об'єктів енергосервісу, опублікованих на сайтах центральних органів виконавчої влади та місцевих органів влади);

проведення санації будівель органів державної влади та забезпечення енергетичної ефективності таких будівель на рівні не нижчому, ніж встановлено мінімальними вимогами щодо енергетичної ефективності будівель, в тому числі розроблення проектно-кошторисної документації – 0,330 млрд грн (розрахунок фінансування ґрунтується на дослідженні проекту GIZ щодо будівель, які підпадають під дію Директиви Європейського Парламенту та Ради ЄС 2012/27/ЄС «Про енергоефективність», зокрема її статті 5 щодо показової ролі будівель бюджетних установ національного рівня);

стимулювання розвитку інфраструктури зарядних станцій для електромобілів – 0,0865 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено з урахуванням даних щодо середньорічної кількості встановлених швидкісних зарядних станцій для електромобілів за період 2017-2019 рр та їх вартості за умови виробництва на території України та оцінкою їх приросту в наступні роки);

стимулювання населення до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики для забезпечення гарячого водопостачання шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання сонячних колекторів – 0,1 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено з урахуванням темпів зростання попиту на встановлення сонячних електростанцій домогосподарствами після запровадження стимулюючих механізмів (у 2014 році введено 244 СЕС домогосподарств, у 2015 – 865 СЕС домогосподарств, 2016 – 1900 станцій. Тобто в середньому близько 1000 станцій в рік);

стимулювання населення до встановлення об'єктів відновлюваної енергетики для забезпечення опалення та гарячого водопостачання шляхом відшкодування частини суми кредиту, залученого на придбання теплових насосів – 0,25 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено на основі даних попиту з боку населення до участі в діючій програмі державної підтримки на встановлення котлів на альтернативному паливі у 2019 році на рівні 1000 виданих кредитів);

стимулювання суб'єктів господарювання до встановлення електростанцій, що виробляють електроенергію з біогазу, виробленого з відходів сільського господарства (анаеробне зброджування) потужністю до 150 кВт, шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими на придбання та встановлення обладнання – 1,08 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено з урахуванням середньорічного збільшення приросту кількості біогазових електростанцій в Україні з очікуваним збільшенням кількості біогазових електростанцій, які використовуються споживачами);

стимулювання суб'єктів господарювання до встановлення установок з виробництва біогазу з відходів сільського господарства (анаеробне зброджування), шляхом відшкодування частини відсотків за кредитами, залученими на придбання та встановлення обладнання – 0,093 млрд грн (розрахунок фінансування здійснено з урахуванням мінімальної кількості пілотних проектів з виробництва біогазу фермерськими господарствами (3-6 проектів у кожному районі), необхідних для початку розвитку зазначеного напрямку);

стимулювання суб'єктів господарювання до впровадження проектів з вирощування енергетичних рослин шляхом відшкодування відсотків за кредитами, залученими на закладання плантацій та придбання садивного матеріалу – 0,08 млн грн (розрахунок фінансування здійснено з урахуванням темпів закладання плантацій в обсязі 2000 га на рік).

Під час розрахунку фінансової потреби для заходів, які передбачають відшкодування відсотків за кредитами (в т.ч. для заходу стимулювання розвитку інфраструктури зарядних станцій для електромобілів), однією з умов такого розрахунку є відшкодування облікової ставки НБУ в двократному розмірі (станом на момент розроблення Концепції облікова ставка НБУ становила 6%).

Обсяги видатків на реалізацію проекту акта уточнюються щороку з урахуванням можливостей державного бюджету, конкретизації заходів за підсумками їх виконання у попередні роки.

Більше детальні фінансово-економічні розрахунки будуть здійснені під час підготовки проекту акта щодо затвердження Державної цільової економічної програми енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії на 2022-2026 роки.

5. Позиція заінтересованих сторін

Проект акта не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудова сфери, прав осіб з інвалідністю сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Консультації із заінтересованими сторонами стосовно проекту акта не проводилися.

6. Прогноз впливу

Проект акта не має прямого впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп;

екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами.

Разом з тим передбачається, що реалізація Програми, концепцію якої пропонується схвалити проектом акту, дозволить додатково створити більше 20 тис. робочих місць внаслідок реалізації заходів з енергоефективності в секторі житлових будівель та будівель бюджетних установ, а також встановлення населенням об'єктів відновлюваної енергетики (теплових насосів та сонячних колекторів).

7. Позиція заінтересованих органів

Проект акта погоджено без зауважень Міністерством енергетики України та Міністерством соціальної політики України. Погоджено із зауваженнями Міністерством інфраструктури України, Міністерством розвитку громад та територій України та Міністерством фінансів України. Потребує погодження з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.

8. Ризики та обмеження

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією, створюють підстави для дискримінації.

Громадські антикорупційна та антидискримінаційна експертизи не проводились.

9. Підстава розроблення проекту акта

Проект розпорядження КМУ розроблено Державним агентством з енергоефективності та енергозбереження України у зв'язку з необхідністю прийняття нової державної цільової програми енергоефективності на наступний п'ятирічний період на заміну існуючої Державної цільової економічної програми енергоефективності і розвитку сфери виробництва енергоносіїв з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива на 2010-2021 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 01.03.2010 № 243 (зі змінами), строк дії якої закінчується.

Запропоновані в Концепції заходи спрямовані на запровадження дієвих інструментів для досягнення цілей та завдань Енергетичної стратегії України на період до 2035 року "Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність", схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18 серпня 2017 р. № 605-р, Цілей сталого розвитку України на період до 2030 року, визначених

Указом Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 (ціль 7), а також довгострокових пріоритетів Уряду, визначених пунктом 9.1 «Енергетична безпека» Програми діяльності Кабінету Міністрів України, затвердженої постановою Уряду від 12.06.2020 № 471.

Т.в.о. Голови Держенергоефективності

Костянтин ГУРА

_____ 2020 р.